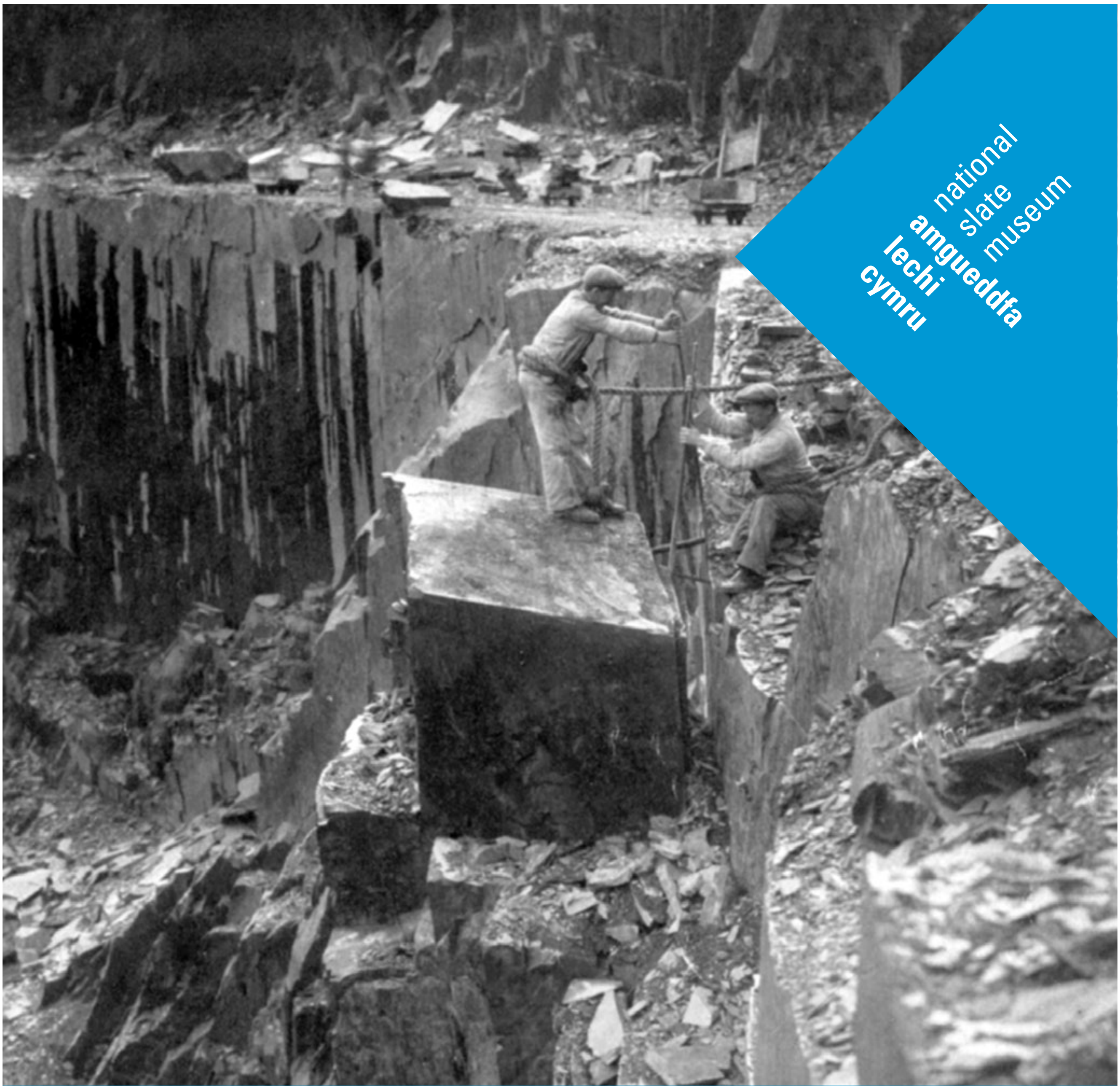

amgueddfa lechi cymru
national slate museum

camau cymraeg

amgueddfa cymru
national museum wales

Noddir gan
Lywodraeth
Cynulliad Cymru
Sponsored by
Welsh Assembly
Government

camau cymraeg

Pecyn adnoddau rhad ac am ddim i diwtoriaid Cymraeg i oedolion yw Camau Cymraeg. Fe'i cynlluniwyd i alluogi tiwtoriaid i ddefnyddio Amgueddfa Lechi Cymru yn Llanberis fel adnodd i helpu dysgwyr i wella eu sgiliau iaith a chyfathrebu.

Cynlluniwyd y cynnwys ar sail pedair lefel dysgu CBAC: Mynediad, Sylfaen, Canolradd ac Uwch. Mae'n cynnig canllawiau i diwtoriaid ar ddefnyddio ffotograffau a hen bethau i ddysgu iaith. Mae pob uned yn nodi amcanion y gwahanol dasgau, patrymau iaith, geirfa, tasgau neu ymarferion a holiaduron. Maen nhw'n cynnwys cyfeiriadau at sgyrsiau gan staff yr Amgueddfa, y ffilmiau sydd ar y safle, hanesion llafar a hanes lleol.

Ann Jones ac Elwyn Hughes o Adran Ddysgu Gydol Oes Coleg Prifysgol Cymru Bangor sydd wedi cynhyrchu'r cynnwys. Roedd eu cyfraniad yn amhrisiadwy wrth sicrhau bod y pecyn yn diwallu anghenion tiwtoriaid ac yn adlewyrchu'r strategaethau cyfoes i ddysgu ieithoedd.

Datblygwyd y project mewn ymateb i Iaith Pawb, strategaeth Llywodraeth Cynulliad Cymru i greu Cymru ddwyieithog. Mae'r project yn enghraifft o ymrwymiad Amgueddfa Cymru i brif-ffrydio'r Gymraeg. Fe'i hariannwyd ar y cyd gan yr Amgueddfa a Llywodraeth Cynulliad Cymru (Adran Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau), sydd wedi ymrwymo i greu dulliau arloesol o ddysgu Cymraeg i oedolion.

Mae'r pecyn ar gael ar ein gwefan yn www.amgueddfacymru.ac.uk/addysg. Cynlluniwyd y cynnwys yn arbennig i'w lawrlwytho am ddim ac mae'r taflenni'n hawdd eu llungopïo.

Mae system bwcio ar gyfer dod â grwpiau o oedolion sy'n dysgu Cymraeg i'r Amgueddfa. Ffoniwch y Swyddog Addysg ar (01286) 873706 i drefnu ymweliad.

Mae'r lluniau archif i gyd yn © Gwasanaeth Archifau Gwynedd.

cynnwys

Unedau Rhagarweiniol

Mynediad 1	Termau
Mynediad 2	Dod i nabod y safle
Mynediad 3	Chwilio'r safle
Mynediad 4	Y Caban a'r chwarelwyr
Mynediad 5	Tai Fron Haul
Mynediad 6	Sesiwn golchi yn y tai
Sylfaen 1	Sut oedd Chwarel Dinorwig yn gweithio
Sylfaen 2	Y Daith i'r gwaith
Sylfaen 3	Hollti a naddu
Sylfaen 4	Yr Olwyn Ddŵr a'r Neuadd Bŵer
Sylfaen 5	Pobl Fron Haul
Sylfaen 6	Sesiwn fwyd yn y tai
Canolradd 1	Bargen
Canolradd 2	Cludiant
Canolradd 3	Hollti a naddu
Canolradd 4	Tai Fron Haul
Canolradd 5	Tŷ'r Prif Beiriannydd a Rhif 2 Fron Haul
Canolradd 6	Sesiwn ddillad yn y tai
Uwch 1	Llinell amser
Uwch 2	Hanes Dafydd
Uwch 3	Hanes Celia
Uwch 4	Hanes Cadi
Uwch 5	Hanes Hugh R. Jones
Uwch 6	Hollti a naddu

Lluniau i drafod

unedau rhagarweiniol

Nod: Dechrau cyflwyno'r safle ac ennyn diddordeb cyn ymweld â'r Amgueddfa

Cynnwys

1. Gwaith trafod ar gyfer pob lefel.
2. Sgwrs ranedig i ddechrau cyflwyno'r Amgueddfa.
3. Darn darllen ar gyfer Canolradd ac Uwch.

uned rhagarweiniol 1

gwaith trafod ar gyfer pob lefel

Mynediad

Dach chi wedi bod yno?

Oes gynnoch chi lechi ar do eich tŷ?

Dach chi'n licio llechi?

Sylfaen

Dach chi wedi bod yno?

Oes gynnoch chi lechi ar do eich tŷ?

Dach chi'n licio llechi?

Sgynnoch chi rywbeth wedi ei wneud o lechi yn y tŷ neu yn yr ardd?

Canolradd

Dach chi wedi bod yno?

Oes gynnoch chi lechi ar do eich tŷ?

Dach chi'n licio llechi?

Sgynnoch chi rywbeth wedi ei wneud o lechi yn y tŷ neu yn yr ardd?

Be sy'n ffasiynol iawn mewn tai a gerddi ar hyn o bryd?

Uwch

Dach chi wedi bod yno?

Oes gynnoch chi lechi ar do eich tŷ?

Dach chi'n licio llechi?

Sgynnoch chi rywbeth wedi ei wneud o lechi yn y tŷ neu yn yr ardd?

Be sy'n ffasiynol iawn mewn tai a gerddi ar hyn o bryd?

Dach chi'n hoff o edrych ar raglenni/darllen cylchgronau am dai a garddio?

Be dach chi'n licio?

Fasech chi'n licio rhywbeth arbennig yn eich tŷ/gardd?

uned rhagarweiniol 2a

sgwrs ranedig i ddechrau cyflwyno'r amgueddfa

A: Yr wythnos nesa mae'r dosbarth yn mynd i'r Gilfach Ddu.

B: ______________________________

A: I'r Gilfach Ddu yn Llanberis

B: ______________________________

A: Y Gilfach Ddu oedd gweithdai Chwarel Dinorwig.

B: ______________________________

A: Roedden nhw'n trwsio ac yn cynnal a chadw holl offer y chwarel.

B: ______________________________

A: Mae Amgueddfa Lechi Cymru yno erbyn hyn.

B: ______________________________

A: Mi wnaeth y chwarel gau yn sydyn pan oedd y chwarelwyr ar eu gwyliau yn haf 1969. Yn fuan wedyn mi wnaeth yr Amgueddfa Genedlaethol gymryd cyfrifoldeb am y safle er mwyn gwneud Amgueddfa i'r Diwydiant Llechi yng Nghymru.

Geirfa

gweithdai	-	*workshops*
cynnal-a-chadw	-	*to maintain*
offer	-	*tools, equipment*
chwarelwyr	-	*quarrymen*
safle	-	*site*
amgueddfa	-	*museum*
diwydiant	-	*industry*
cymryd cyfrifoldeb	-	*to take responsibility*

uned rhagarweiniol 2b

sgwrs ranedig i ddechrau cyflwyno'r amgueddfa

A: ______________________________

B: I le?

A: ______________________________

B: Beth sy yno?

A: ______________________________

B: Beth oedden nhw'n wneud yno?

A: ______________________________

B: Beth sy'n digwydd yno heddiw?

A: ______________________________

B: Ers pryd?

A: ______________________________

Geirfa

gweithdai	-	*workshops*
cynnal a chadw	-	*to maintain*
offer	-	*tools, equipment*
chwarelwyr	-	*quarrymen*
safle	-	*site*
amgueddfa	-	*museum*
diwydiant	-	*industry*

uned rhagarweiniol 3

darn darllen ar gyfer canolradd ac uwch

Parc Padarn

Heddiw mae Parc Padarn yn lle braf iawn i fynd am dro. Mae ’na lwybrau trwy’r hen goedwig ar y llethrau, trên bach wrth ochr y llyn, teithiau cwch ar y llyn, siopau crefftau a gweithgareddau awyr agored.

Yma hefyd mae Amgueddfa Lechi Cymru.

Safle i fwynhau hamddena ydy Parc Padarn heddiw.

Ond tan 1969 roedd y safle yma yn un o’r safleoedd diwydiannol pwysicaf a phrysuraf yng ngogledd Cymru.

Mae hanes y Diwydiant Llechi i’w weld yn yr Amgueddfa. Mae’r Amgueddfa yn y Gilfach Ddu – gweithdai gafodd eu hadeiladu yn 1870 yn arbennig i gynnal-a-chadw holl offer y Chwarel.

Mae’n bosib cerdded Llwybrau’r Llechi i weld olion y Chwarel ar y mynydd a’r Barics, lle roedd y dynion oedd yn byw yn bell o’r chwarel yn aros yn ystod yr wythnos.

Mewn safle hardd uwchben y llyn mae hen ysbyty’r Chwarel – mae’n agored i’r cyhoedd.

Wrth ochr Chwarel Vivian mae Incléin V2. Mi gafodd ei drwsio’n ddiweddar ac mae’n bosib ei weld yn gweithio yn ystod yr haf. Roedd y llechi’n dod i lawr o’r mynydd ar yr Incléin at y llyn yn barod i’w cario i’r porthladd.

Mae ’na ddigon i’w wneud yma heddiw – digon i fynd yn ôl lawer gwaith a gweld rhywbeth newydd bob tro.

uned rhagarweiniol 3

darn darllen ar gyfer canolradd ac uwch

Beth ydy'r gair am:

slopes -

activities -

industrial -

to maintain -

equipment -

remains -

the public -

to repair -

port -

Beth ydy arwyddocâd (*significance*)

hamddenol

prysur

gweithdai

Barics

ysbyty

Incléin

mynd yn ôl eto